

KAADERILAULAJIEN JUHLAKONSERTTI

LAUANTAINA 19.10. klo 15.00

Ritarihuone, Helsinki

Kuoron ensikonsertti Maanpuolustuskorkeakoulun juhlasalissa 22.3.1995
(Kuva Kaaderilaulajien 20 v historiikirjasta)

Kaaderilaulajat kevätkonsertissa v. 2016

Puheenjohtajan tervehdys!

Suomi on hyvä maa, sitä kannattaa puolustaa...

Kaaderilaulajille on luontevaa laulaa kodista, uskonnosta ja isänmaasta. Isänmaallisuus on iskostettu meihin jo kadettikoulutuksessa. Tärkeintä kuoroharrastuksessa on yhdessä laulamisen ilo, se tunne, kun harjoitustoistojen jälkeen eri sävelet alkavat soida sointuina. Määrätietoisella harjoittelulla soinnut muuttuvat lauluiksi ja laulut konserteiksi. Tämä harrastus on koonnut Kaaderilaulajia yhteen jo 25 vuoden ajan. Onnistumistamme voitte kukin arvioida juhlakonsertissamme.

Laulaminen on tutkimusten mukaan terveellistä. Laulu tuottaa mielihyvää. Fysiologisesti musiikilla on samanlaisia neurokemiallisia yhteyksiä aivojen palkitsemisjärjestelmiin kuin esimerkiksi ruoalla. Laulaminen kohentaa ryhtiä ja hengitystä, se rentouttaa ja tukee vastustuskykyä.

Kuoromme täyttää tänä vuonna 25 vuotta, suomalainen Mieskuorolaulu täyttää tänä vuonna 200 vuotta, ja lisäksi suomalainen kadettikoulutus täyttää 100 vuotta. On hienoa olla mukana juhlistamassa myös näitä teemoja oman juhlavuoden yhteydessä.

Mieskuorolaulu ja myös Kaaderilaulajat on kuitenkin haasteen edessä. Miten löytää tulevaisuudessa uusia harrastajia, ettei sotilaslauluista kiinnostunut mieskuoro muutu pelkäksi keskiviikkopiiriksi?

Haluan osaltani onnitella kuoroa 25 toimintavuoden täyttymisestä. Nauttikaamme jokainen Kaaderilaulajien 25 v. juhlakonsertista laulaen tai kuunnellen, kukin tavallamme...

Kom evp *Juha Savisaari*

Kaaderilaulajat ry hallituksen puheenjohtaja

Suomalainen mieskuorolaulu 200 vuotta

Mieskuoroilla on ollut merkittävä asema maamme historian eri käänneissä. Mieskuorolaulun avulla on sortovuosien, kieliriitojen, itsenäistymisen ja sota-vuosien aikana voitu käsitellä vaikeitakin teemoja. Mieskuorolaulu on aina puhutellut kuulijoita voi-makkaasti.

Järjestäytyneen mieskuorolaulun juuret juontavat sa-tojen vuosien taakse, mutta suomalaisen mieskuoro-laulun katsotaan alkaneen vuonna 1819, kun Johann Pippingsköld perusti Turkuun Sångsällskapet-mies-kuoron. Kuoron toiminta kuitenkin hiipui Turun pa-lon jälkeen 1827.

Kaaderilaulajat esiintymässä Urpo Jokisen johdolla itsenäisyyspäivän kansalaisjuhlassa 6.12.1999 Helsingin Yliopiston juhlasalissa.(Kuva Kaaderilaulajien 20 v historiakirjasta)

Helsingin musiikkielämä oli 1800-luvun alussa vielä vaatimatonta, ainoastaan Viaporin varuskunnan yhteydessä oli virkeämpää toimintaa. Kaupungissa toimi kuitenkin pari vapaamuotoista musiikkiseuraa, joista toisen Akademiska musiksällskapetin johtajana toimi F.A. Ehrström. Hän sävelsi kaikkiaan 34 kvartettilaulua, joista 14 Runebergin sanoihin. Näihin päiviin saakka mieskuoro-ohjelmistoissa ovat säilyneet Lähteellä ja Joutsen. Mieskuorolaulua harrastettiin erityisesti osakuntatoiminnan yhteydessä.

Merkittävä virstanpylväs mieskuorolaulun historiassa otettiin, kun Fredrik Pacius aloitti työnsä Keisarillisen Aleksanterin yliopiston musiikinopettajana v. 1834. Paciuksen merkitystä Suomen musiikkielämälle on vaikea yliarvioida. Hän loi sille pysyvät rakenteet ja osittain edelleen elävän ohjelmiston, hän sävelsi myös ensimmäiset suomenkieliset laulut suomenkielisiin teksteihin.

1900-luvun alkupuolella mieskuorot olivat maan laajalevikkisimpiä musiikki-ilmiöitä. Akateemisten kuorojen lisäksi maahan oli syntynyt kymmenittäin paikallisia kuoroja, eri yhdistysten ja ammattikuntien mieskuoroja. Valiokuorot kiersivät ahkerasti maakunnissa asettamassa mieskuorolaululle korkeat standardit. Ulkomaille suuntautuneista matkoista tuli nousevan suomalaisen kulttuurin käyntikortteja.

Suomenkielisten ylioppilaslaulajien keskuudessa oli pitkään oltu tyytymättömiä suomenkielisten laulujen vähäisyyteen ohjelmistossa. Riitaa aiheutti mm. kysymys siitä kumpi lauletaan, Vårt land vai Maamme. 1900-luvun alun sortokaudet olivat yhdistäneet erikielisiä mieskuoroja, mutta itsenäistyminen erotti ne uudelleen.

2010-luvulla suomalainen mieskuorolaulu läpäisee yhä sosiaalisesti ja maantieteellisesti koko yhteiskunnan. Moni suomalainen mieskuoro on viime vuosikymmeninä menestynyt myös ulkomaisissa kuorokilpailuissa. Kahdensadan vuoden jälkeen suomalainen mieskuorolaulu elää ja voi hyvin. Suomen Mieskuoroliittoon kuuluu noin 110, Finlandssvenska manssångarförbundiin 27 ja Suomen Työväen Musiikkiliittoon 12 mieskuoroa.

Kadettikoulutus 100 vuotta

Suomalaisen upseerikoulutuksen perinteet ulottuvat itsenäisyyden ajan lisäksi vuonna 1748 Viaporissa aloitettuun, Haapaniemen sotakouluissa vuosina 1779–1819 ja Suomen Kadettikoulussa Haminassa vuosina 1812–1903 järjestettyyn upseerikoulutukseen.

Suomen julistautuessa itsenäiseksi ei maassamme ollut Kadettikoulua. Tammikuussa 1919 nelihenkinen komitea kenraalimajuri Hannes Ignatiuksen johdolla laati Kadettikoululle opetussuunnitelman. Suunnitelman pohjalta aloitti Suomen Kadettikoulu toimintansa 25.1.1919 Arkadiassa vakiinnuttaen nimensä hyvin nopeasti Kadettikouluksi. Kadettikurssi numero 1 kesti 15 kuukautta ja 60 opintonsa aloittaneesta kadetista 56 valmistui. Kaikilla oli sotakokemusta vapaussodasta ja koulusta valmistuttiin kaikkiin puolustushaaroihin sekä aselajeihin.

Kadettikoulusta valmistui vuoteen 1940 mennessä 1 782 upseeria mukaan luettuna 23. Kadettikurssi, jonka opinnot päätettiin tiivistetyllä aikataululla 31. joulukuuta 1939. Talvisodan alkaessa noin puolet kenttäarmeijan aktiiviupseereista oli käynyt Kadettikoulun. Pääosa kadettiupseereista palveli pataljoonan komentajina ja komppanian päällikköinä. Talvisodassa kaatui 101 kadettiupseeria ja neljä kadettia. Jatkosodan alkaessa rivissä oli 2 143 kadettiupseeria. Raskaimman uhrin kantoi 22. Kadettikurssi, jonka käyneistä sodan aikana kaatui joka kolmas. Mannerheim-ristin ritareista 44 oli kadettiupseereja.

Sadan vuoden aikana upseerikoulutuksen sisältöjä on kehitetty. Kurssivahvuudet ovat vaihdelleet ja koulutuksen kesto on muutettu. Puolustushaarojen vaatimukseen vastattiin entistä paremmin perustamalla Ilmailukoulu, sittemmin Ilmasotakoulu 1929 ja Merisotakoulu 1930. Samalla koulutus muuttui kaksivuotiseksi. Koulutuksen kesto kasvatettiin vuonna 1962 alkaneelle 49. Kadettikurssille kahdeksi ja puoleksi vuodeksi. Vuonna 1978 upseerintutkintoon edellytettiin kolmen vuoden opintoja. Vuoden 1991 koulutus uudistus pidensi kadettikurssin nelivuotiseksi ja kadetit valmistuivat yliluutnantteina sotatieteiden maistereiksi. Vuonna 2001 aloit-

tivat opintonsa 88. Kadettikurssi ja 71. Merikadettikurssi, joilta valmistui kahden ja puolen vuoden opintojen jälkeen luutnantteja sotatieteiden kandidaateiksi ja noin neljän vuoden opintojen jälkeen yliluutnantteja sotatieteiden maistereiksi. Viimeisimmässä muutoksessa vuodesta 2006 alkaen siirryttiin kolmivuotisiin sotatieteidenkandidaatin tutkintoon johtaviin opintoihin. Ensimmäiset luutnantit valmistuivat tämän opetussuunnitelman mukaisesti 93. Kadettikurssilta ja 76. Merikadettikurssilta vuonna 2009.

Kadettikoulutuksen sisältö on vaihdellut toisaalta kurssien pituuden ja toisaalta aikakauden oppimistavoitteiden mukaan. Oppiaineina taktiikka, johtaminen, koulutustaito, sotatekniikka, sotahistoria, matematiikka ja kielet ovat olleet aina edustettuina ja ajoittain myös kasvatustiede ja valtio-oppi. Niiden välistä painotusta on muutettu ja niitä on yhdistelty eri tavoin. Nykyjärjestelmässä oppiaineet on yhdistetty neljään kokonaisuuteen, joita ovat sotataito, sotatekniikka, johtaminen ja sotilaspedagogiikka sekä kielet ja viestintä.

Kaaderilaulajat 25 Vuotta - Ohjelma

Lauantai 19.10.2019 klo 15.00 Ritarihuone

Sotilaslauluja vuosisatojen varrelta

Kansansävelmä

Hakkapeliittain marssi

san. Z. Topelius - Yrjö Weijola

Sotamiehen laulu

san. J.J. Wecksell – Paavo Cajander

August Söderman

Sotilaan laulu

san. Z. Topelius – Paavo Cajander

Marssisävelmä

1700-luvulta

Karoliinimarssi *

san. Urpo Jokinen

Karl Collan

Hurtti-ukko

san. J.L. Runeberg – Paavo Cajander

Kansansävelmä

Marssilaulu Krimin sodan ajoilta

san. tuntematon

Suomen Kaarti Turkinmaalla **

san. tuntematon

Sam Sihvo

Käypi rohkeena taistoon mies Suomen ***

san. Sam Sihvo

Väinö Hannikainen

Sinne jonnekin

san. Reino Hirviseppä

Urpo Jokinen

Pojat marssilla ****

san. Urpo Jokinen

Yksinlaulua sopraano Katri Paukkunen,
säestys Esa Ylönen, piano

Leevi Madetoja

Luulit, ma katselin sua
san. L. Onerva

Heino Kaski

Lähdettyäs
san. V.A. Koskenniemi

Oskar Merikanto

Ma elän
san. Larin-Kyösti

≈ Väliaika, Kahvitarjoilu ≈

Kansansävelmiä ja lauluja Euroopasta

Suomi

Tuonne taakse metsämaan
san. tuntematon

Ruotsi

Arholma-valssi, säestys Esa Ylönen, piano
suom.san. Kullervo

Irlanti

*Kesän viime kukka, soolo Katri Paukkunen,
sopraano*
san. Wilhelm Friedrich Riese – Erkki Ainamo

Ranska

Vive la compagnie
suom.san. Sauvo Puhtila

Saksa

Marssilaulun tahdissa,
säestys Esa Ylönen, piano
suom.san. Pekka Kujasalo

Puola

Näkemiin mun armain
suom. san. Matti Orlamo

Viro

Äidin sydän
suom.san. Hilja Haahti

Vahvistettu kadettikvartetti

*Kaksi suomalaista
kansanlaulua*

Niin minä neitonen
san. tuntematon

Kalliolle, kukkulalle
san. tuntematon

Itsenäiselle Suomelle

Fredrik Pacius

Suomen laulu
san. Emil von Qvanten –
Aleksanteri Rahkonen

Leevi Madetoja

Kaunehin maa
san. Bertel Gripenberg – Eino Leino

Jean Sibelius

Jääkärien marssi
san. Heikki Nurmio

Finlandia-hymni
san. V.A. Koskenniemi

*) Haapaniemen kadetti sotilaspuvussa 1700-luvun lopulla

***) Haminan kadetti sotilaspuvussa 1800-luvulla

****) Arkadian kadetti juhlapuvussa 1900-luvun alussa

*****) Vanha kaaderi sotilaspuvussa jatkosodan ajalta

Taustaa esitettävistä lauluista

Hakkapeliittain marssin sävelmä on 30-vuotisen sodan ajoilta, jolloin Torsten Stålhandske (1594-1644) kunnostautui suomalaisten ratsuväkijoukkojen eli hakkapeliittojen päällikkönä.

Sotamiehen laulu on J.J. Wecksellin näytelmästä Daniel Hjort. Se kertoo Nuijasodan 1596-1607 aikaisista tapahtumista Turun linnassa.

"Kai muistat kannella kun...kuunarin..." Kaadereita tutustumassa maailman ympäri lähtevään kuunari Helenaan. (Kuva Kaaderilaulajien 20 v historiakirjasta)

Sotilaan laulu on Z. Topeliuksen näytelmästä Regina von Emmeritz, jonka tapahtumat kuvaavat 30-vuotisen sodan aikaa. Kustaa Ii Adolf on juuri käynyt voittoa Breitenfeldtin taistelun ja lähestyy Frankinmaalla Saksassa sijaitsevaa ruhtinas von Emmeritzin linnaa, jossa katoliset pitävät isä Hieronymoksen johdolla neuvonpitoa, miten kukistaa protestanttiset joukot.

Karoliinimarssi on vanha ruotsalainen marssisävelmä 1700 luvulta. Karoliinit olivat Ruotsin kuninkaan Kaarle XII:n sotilaita 1600 - 1700 vuosisatojen vaiheessa.

Karl Collanin sävellys *Hurtti-ukko* on J.L. Runebergin teoksesta Vänrikki Stoolin tarinat. Se kuvaa Suomen sotia vuosina 1808-09. Yksinlauluna Hurtti-ukko kuuluu usean mieslaulajan suosikkiohjelmistoon soljuvan melodian takia.

Marssilaulu Krimin sodan ajoilta viestii Krimin sodan tapahtumia Suomenlahden suunnalla, jossa taistelut kulminoituivat Viaporin pommitukseen 9.-11.8.1855. Pommituksen päätyttyä Krimin sota oli Suomen osalta ohi. Tästä ajasta kertoo myös kuuluisa marssisävelmä Oolannin sota.

Suomen Kaarti Turkinmaalla puolestaan kertoo Turkin sodasta Balkanilla vuosina 1877-78 ja sen talvisista oloista. Kaksi muuta laulua, Suomen Kaartin lähtölaulu ja paluulaulu liittyvät myös näihin sotatapahtumiin.

Käypi rohkeena taistoon mies Suomen on Sam Sihvon musiikkinäytelmästä Jääkäriin morsian vuodelta 1923. Se kertoo Saksassa sotilaskoulutusta saaneiden jääkäreiden tuntemuksista Kuurinmaalla, Liepajan kaupungin lähialueilla.

Syksyllä 1939 järjestettiin radion kautta pikakilpailu säveltää Sillanpään ”Marssilaulu” runo. Tähän kilpailuun osallistui myös Väinö Hannikainen omalla sävelmällään. Ihan voittoon asti Hannikaisen sävellys ei yltänyt. Kilpailun järjestäjänä ollut kapteeni R.W. Palmroth alias Reino Hirvisoppi piti Hannikaisen sävelmää onnistuneena ja teki siihen omat sanat *Sinne jonnekin* ”ylimääräisten harjoitusten” muistoksi.

Musiikkineuvos Urpo Jokinen sävelsi ja sanoitti Kiestingissä 1942 laulelman *Pojat marssilla* puolustusvoimien sävelmäkilpailuun. Aivan kärkipäähän Jokisen sävellys ei riittänyt. Sen sijaan marssisävelmä on jäänyt Kaaderilaulajien vakio-ohjelmistoon.

Toukokuussa 1930 sai kantaesityksen Alma Kuulan laulamana Leevi Madetojan Syksy-laulusarja. Se käsittää kuusi laulua, joista kolmas on *Luulit, ma katselin sua*. Laulussa on levotonta, resitatiivin sävyistä melodista kulkua ja kromaattista leimaa. Madetoja luo herkästi onnen saaren ja onnen laulun kaipuun tunnelmaa säkeistölaulun päätöksessä.

Heino Kasken sävellys *Lähdettyäs* on sävelellisesti koskettava, jossa pianosäestys tummahkoin soinnuin nerokkaasti tukee lauluteemaa. Laulu päättyy kohtalokkaan vaiheeseen, joka jättää kuulijalle odottavan kaipuun: ”Näinkö varhain vaike- nitkin”.

Oskar Merikanto tunnetaan varsinkin suosittujen, kansanomaisten ja melodisten yksinlaulujen säveltäjänä. Useissa hänen lauluissaan on linjakkuutta, vokaalista loistokkuutta ja lämminhenkisyttä. Larin-Kyöstin runoon sävelletty *Ma elän* edustaa parhaimmillaan tätä tyyliä. Laulu kuultiin ensimmäisen kerran Wäinö Solan laulamana ja Anna Nevanlinnan säestämänä 20.3.1909 Suomalaisen Kes- kusseuran arpajais-iltamissa Helsingin Seurahuoneella. Silloin se saavutti heti suuren suosion paikalle tulleen yleisön keskuudessa. Uusi Suometar kertoo, että ”suosionosoituksista ei meinannut tulla loppua”.

Tuonne taakse metsämaan on suosittu suomalainen kansanlaulu, johon eversti- luutnantti ja kuoromies G.A. Gripenberg teki jo vuonna 1905 miekuorosovituk- sen. Tämä hänen sovittamansa kansanlaulu on vielä nykyäänkin mieskuorojen vakio-ohjelmistoa. Nuoruusvuosina Gripenberg kävi Haminan Kadettikoulun ja palveli Kaartin pataljoonassa sekä osallistui joukkonsa mukana Turkin sotaan. Hän osallistui Gornyj Dubnjakin taisteluun, jossa haavoittui.

Arholma-valssia lauletaan usein yhteislaulutilaisuuksissa. Se on siellä varsin suo- sittu mieleenpainuvan sävelkulkunsa vuoksi. Laulu kertoo Tukholman saaristossa sijaitsevasta Arholman saaresta.

Irlantilainen kansanlaulu *Kesän viime kukka* esiintyy Friedrich von Flotowin oopperassa Martha. Hovielämään kyllästynyt lady Harriet Durham, kuningatar Annan seuraneiti, tekeytyy Martha palvelijaksi Richmondin markkinatorilla ja pestautuu tilanhaltija Plunkettin sekä tämän kasvattiveljensä Lionelin palveluk- seen. Kun Marthan pitäisi ryhtyä töihin, käykin ilmi, ettei hän osaa tehdä mitään. Plunkett ja Lionel suhtautuvat tilanteeseen pitkämielisesti. Kerran Lionel jää kah- den Marthan kanssa. Lionel sanoo, ettei Marthan tarvitse rasittaa liikaa työnteolla. Hän pyytää Marthaa laulamaan jotakin. Martha suostuu ja laulaa kauniin iiriläi- sen kansanlaulun Die letzte Rose eli suomeksi Kesän viime ruusu. Komentajakap- teeni Erkki Ainamo on suomentanut laulun otsikolla Kesän viime kukka.

Vive la compagnie on tunnettu ranskalainen sotilaslaulu, jota on laulettu lähes kaikkialla Euroopan maissa. Niinpä se onkin muodostunut kansainväliseksi viihdelauluksi. Kadettikuoron lauluohjelmistossa se on ollut useita vuosikymmeniä.

Useat saksalaiset marssit ovat kansansävelmiä. *Marssilaulun tahdissa* on siitä hyvä esimerkki. Kaaderilaulaja, 1. basso, Pekka Kujasalo on tehnyt saksankieliseen lauluun O du schöner Westerwald onnistuneet suomalaiset sanat. Marssisävelmässä on baijerilaista kepeyttä ja valoisuutta.

Puolalainen kansansävelmä *Näkemiin mun armain* kertoo taisteluretkelle lähtevästä sotilaasta ja hänen kaipuustaan rakastamansa naisen luo. Puolalainen kuuluisa mieskuorojohtaja ja säveltäjä Waclaw Lachmann on tehnyt lauluun soinnukaan sovituksen.

Lydia Koidula, alkuaan Lydia Emilie Florentine Jannsen, oli kirjailija ja Viron kansallisorinoilija. Hän oli myös virolaisen sanomalehtityön uranuurtaja. Suomessa tunnetuin Koidulan runo on Hilja Haahden 1900-luvun alkupuolella suomentama *Äidin sydän*. Tähän runoon tehtyä sävellystä pidetään yleisesti virolaisena kansanlauluna. Toisen tietämyksen mukaan laulu ei olisikaan kansalaulu, vaan sen säveltäjänä olisi virolainen kuoronjohtaja, Koidulan aikalainen, Robert Theodor Hansen. Joka tapauksessa laulun melodiassa on kansansävelellistä tunnelmaa.

Suomalaiset kansanlaulut ovat olleet aina varsin suosittuja kansamme keskuudessa. *Niin minä neitonon* sinulle laulan kuullaan usein laulettavan naispuoliselle syntymäpäiväsankarille. *Kalliolle kukkulalle* on vanha kansansävelmä, jota on esitetty alun perin piirilauluna.

Suomen laulun sävelmä syntyi, kun neljä Haminan nuorta kadettia kokoontui kadetti Johan August Baeckmanin johdolla pääsiäisenä 1842 Harjun tilalle Haminan itäpuolelle viettämään yhteistä juhlaa musiikin ja runouden parissa. Silloin syntyi alkuperäinen kadetti Emil von Qvantenin runo *Suomis sång* – Suomen laulu ja samoihin aikoihin siihen kadetti Johan Baeckmanin sävellys neliäänisenä. Valittavasti tätä sävellystä ei ole koskaan löydetty. Fredrik Pacius näki myöhemmin Emil von Qvantenin runon ja innostui siitä. Pacius sävelsi sen kymmenisen vuotta myöhemmin mieskuorolle sovitettuna.

Krimin sodan 150 vuotismuistotilaisuus Lauttasaaren valleilla v.2005
(Kuva Kaaderilaulajien 20 v historiakirjasta)

Vuonna 1912 Viipurin Lauluveikot (Wiborgs Sångarbröder) järjesti sävellyskilpailun. Saapuneilla uusilla lauluilla pyrittiin juhlistamaan viiden vuoden kuluttua kuoron 20 vuotista taivalta. Määräaikaan mennessä jätettiin 14 sävellystä, joiden laatu ei vastannut odotuksia. Niinpä käännyttiin suoraan tunnettujen säveltäjien puoleen ja pyydettiin heiltä uusia mieskuorolauluja. Leevi Madetojan *Kaunehin maa*, jonka hän sävelsi 1916 Bertel Gripenbergin ruotsinkieliseen runoon *Det skönaste landet*, oli yksi näistä juhluvuoden lauluista. Kuoron 20 vuotisjuhlat jäivät kuitenkin pitämättä syttyneen vapaussodan takia.

Jean Sibelius sävelsi *Jääkärien marssin* miesäänille ja pianolle. Hän oli merkinnyt tenori- ja bassoäänit samalle viivastolle. Oliko säveltäjän tarkoituksena jossain vaiheessa pianon osuutta pitää vain harjoitusten tukena ja näin luoda nopeat edellytykset marssilaulun onnistumiselle ilman säestystä? Sitä emme tiedä. Käsikirjoituksessa ei ollut mukana Heikki Nurmion tekstiä eikä myöskään säveltäjän nimikirjoitusta, ilmeisesti varovaisuussyitä johtuen. Sibelius allekirjoitti myöhemmin säveltämänsä käsikirjoituksen, silloin otsakkeella Suomen jääkärien marssi.

15 -vuotiskonsertin tähdet v. 2009: Matti Orlamo, Ilmari Räikkönen, Johanna Rusanen-Kartano ja Jussi Ahvenjärvi. (Kuva Kaaderilaulajien 20 v historiakirjasta)

Libauhun tätä alkuperäistä käsikirjoitusta ei uskallettu lähettää, vaan sinne toimitettiin jäljennös tekstillä lisättynä ja ilman säveltäjän nimeä.

”Se on tosiaan ylhäältä annetuista teemoista rakennettu ja silkkaa inspiraatiota.” Näillä sanoilla Sibelius totesi Finlandian syntyneen mielessään. Kun Sibelius sai tietää, että hänen sävelrunoelmansa sivuteemaa on alettu laulaa, niin hän totesi: ”Ei sitä ole tarkoitettu laulettavaksi vaan orkesteria varten. Mutta jos maailma tahtoo laulaa, ei sille mitään mahda”.

Talvisota loi pohjan *Finlandia-hymnin* tekstiosalle. V.A. Koskenniemen teksti julkaistiin teoksessa *Latuja lumessa*, kenttäpostia ynnä muita runoja vuonna 1940. Koskenniemi oli omistanut runot talvisodan invalideille.

Tietoa konsertin solisteista

Oopperalaulaja Katri Paukkunen on lyyris-dramaattinen sopraano, jolla on syvät ja vahvat aläänet. Hänen laulutekninen osaamisensa on ensiluokkaista. Katri on suorittanut musiikin maisterin tutkinnon Sibelius-Akatemiassa ja Master of Music (*Advanced Opera*)-tutkinnon Royal Schottish Academy of Music and Dramassa. Hän oli kiinnitettynä vuoden Opéra national du Rhin-oopperaan Strasbourgissa.

Katri on esiintynyt solistina oopperoissa, oratorioissa ja konserteissa mm. Ranskassa, Isossa-Britanniassa, Irlannissa, Suomessa, Bermudalla ja Kanadassa. Omia resitaaleja hän on pitänyt mm. Helsingissä, Espoossa, Inkoossa, Hämeenlinnassa ja Hattulassa sekä Strasbourgin kesäfestivaaleilla, Les nuits musicales-konserttisarjassa Ranskassa, saksalainen romantiikka-konserttisarjassa Saksassa ja lukuisissa historiallisissa kartanoissa Isossa-Britanniassa. Suomalaisen laulumusiikin lähettiläänä hän on konsertoinut Sibelius-ohjelmistolla Alvar Aallon piirtämässä Maison Louis Carréssa ja Château du Bosc Roger'ssa Ranskassa pianisti Antoine Pallocin kanssa.

Kesäpaidat päällä Wawellin linnan pihalla Krakovassa 18.6.2011
(Kuva Kaaderilaulajien 20 v historiakirjasta)

Hänen oopperarolejaan ovat olleet mm. Donna Anna (*Don Giovanni*), Musetta (*La Bohème*), Mère Marie (*Dialogues des carmélites*), Dritte Magd (*Elektra*), Paoluccia (*La Cecchina*) ja Lucretia (*Lucretia*). Suomen produktioihin kuuluvat nimiroolit Sibeliuksen *Jungfrun i tornet* – oopperassa ja Gustav Holstin *Savitri* – oopperassa.

Esa Ylönen opiskeli pianonsoittoa Kotkan seudun musiikkiopistossa ja Sibelius-Akatemiassa ja valmistui musiikin maisteriksi vuonna 1995 opettajanaan Juhani Lagerspetz. Valmistumisensa jälkeen hän opiskeli kirkkomusiikkia ja suoritti kanttorin pätevyyteen tarvittavat opinnot. Mestarikursseilla Ylönen on opiskellut mm. Bella Davidovichin, László Baranyain ja Erik T. Tawaststjernan johdolla.

Ylönen työskentelee nykyisin Kotkan seudun musiikkiopiston säestäjänä ja esiintyy n. 100 konsertin ja matinean vuosivauhtia Suomessa ja ulkomailla (Hollanti, Islanti, Italia, Kanada, Kiina, Ruotsi, Saksa, Slovakia, Sveitsi, Tsekki, Unkari, Venäjä, Viro, Yhdysvallat).

Vuonna 2013 Alba Records julkaisi Ylösen maailmanensilevytyksen säveltäjä-akateemikko Uuno Klamin pianoteoksista ja sävellyksistä viululle ja pianolle (viulistina *Sirkku Mantere*). Levy on saanut loistavan vastaanoton Suomessa ja ulkomailla, ja sitä on luonnehdittu kulttuuriteokseksi. Esa Ylönen on Uuno Klami –seuran puheenjohtaja ja toimittanut musiikkikustantamo Fennica Gehrmanin julkaisemia Klami-kokoelmia. Hänet on myös valittu Kotkan positiivisimmaksi henkilöksi.

Kadettien puvut

Haapaniemen sotakoulu perustettiin eversti Yrjö Maunu Sprengtportenin suunnitelman pohjalta. Sen mukaan Ruotsin kuningas Kustaa III määräsi 23.7.1779 päivätyssä kirjelmässä sotakoulun perustettavaksi ja sijoitettavaksi väliaikaisesti Kuopioon. Sieltä koulu siirtyi runsaan vuoden kuluttua Haapaniemeen, jossa nuoret kadetit saivat rauhassa keskittyä opiskeluun. Tuon ajan pukuohjeessa Haapaniemen kadetilta vaadittiin juhlapuvussa puuteroitua tukkaa kiharoineen.

Kuvausta varten juhla-asuihin pukeutuneet kuoro ja soittokunta huokaisevat ottojen välissä.
(Kuva Kaaderilaulajien 20 v historiakirjasta)

Takki oli ahdas. Samoin housuissa oli usein säärystimet. Entisen tunnetun kolmi-kolkkahatun tilalle tuli pyöreäkupuinen hattu, johon saatettiin lisätä koristeellinen töyhtö. Itse puvussa ei ollut arvomerkkejä. Upseerin ja rivimiehen puvut erottautuivat siinä, että edellinen oli laadukkaasta kankaasta ja se istui rivimiehen pukua paremmin. Joskus niihin saatettiin lisätä kultakoristeita.

Yöllä syyskuun 27. päivänä 1818 tulipalon tuhosi Haapaniemen kadettikoulurakennuksen. Välittömästi palon jälkeen kadetit sijoitettiin lähikyliin, kuten Kolmolaan ja Ruuttilaan, jossa opiskelu suoritettiin loppuun.

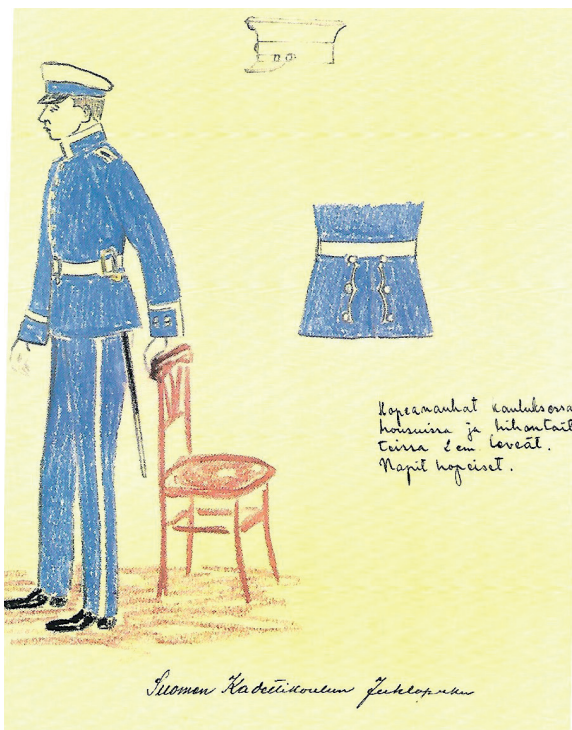
Haapaniemestä kadettikoulutus siirtyi Haminaan, jossa opetus alkoi maaliskuussa 1821. Opiskelu Haminan kadettikoulussa vaati oppilailta tiukkaa keskittymistä ja lujaa tahtoa. Oppilaiden elintavat, ravinto ja vaatetus olivat karua ja yksinkertaista. Kadeteilla oli erikseen juhlapuku, johon kuului korkea koppelakki. Takki ja housut olivat yleensä samaa väriä. Housuissa oli reunusnauhat. Kadeteilla oli erikseen palveluspuku, joka oli juhlapukua karumpi asu. Molemmissa puvuissa oli olkapoletit osoittamassa joukko-osastotunnusta. Juhlapukuun kuului miekka. Haminan kadettikoulu lakkautettiin 1903.

Vapaussodan jälkeen kadettikoulutus jatkui itsenäisessä Suomessa. Kadettikoulun viralliset avajaiset pidettiin 28.1.1919. Koulurakennuksena oli aiemmin venäläisenä kymnaasina toiminut rakennus Helsingissä, nykyisin Eläintieteellisen Museon talo Arkadiankadun varrella. Ensimmäisen kadettikurssin kadetti Carl-Gustaf Wahren laati luonnoksen uudesta, vielä nykyäänkin suurelta osin käytössä olevasta juhlapuvusta, joka on tummansininen, hopeakaluunalla ja -napeilla koristeltu asu. Asetakin pituus ulottuu haaraan asti, kuosi on vartalonmukainen ja pystykauluksella varustettu. Takataskujen kahdet kannet ovat kolmikärkiset, joiden päissä on kummassakin kolme nappia. Rinnassa nappeja on kahdeksan ja hihansuussa kaksi. Kauluksessa, hihankäänteissä ja suorien housujen ulkosaumoissa on kahden senttimetrin levyiset hopeanauhat. Pukuun kuuluu lippalakki tummansinisellä paarteella ja valkoisella, tummareunaisella päällyksellä. Juhlapukuun kuuluu tavallinen upseerimiekka. Näillä koristeilla kadetin juhlapukuun pyrittiin saamaan vaikutteita entisaikojen sotilaiden pukuloistoista. Valtiohoitajan päätöksellä pukumalli vahvistettiin käyttöön 30.6.1919. Tämän jälkeen kadetin juhlapukuun tehtiin muutamia pienehköjä muutoksia. Nahkainen juhlayö vaihdettiin valko-sinikuviiseen kangasvyöhön piilosoljella varustettuna. Viime sotien jälkeen kadettien uudeksi juhlayöksi määrättiin samanlainen vyö kuin upseerin juhlayö m/38, mutta hopeanvärisellä leijonakuviolla koristetulla pyöreällä soljella. Jo alkuvaiheessa juhlapuvun asetakin vasemman kyynärvarren ympärille tuli valkoinen käsivarsinauha, jossa oli joko valtakunnan leijonavaakuna tai sen maakunnan vaakuna, jonka joukoissa mies oli osallistunut vapaussotaan. Muutokset virallistettiin uudessa koko puolustusvoimat käsittävässä virkapukuohjesäännössä, jonka

tasavallan presidentti hyväksyi 23.4.1922. Niinpä nykyistä kadetin juhlapukua kutsutaan nimellä malli 22.

Valkoisesta käsivarsinauhasta luovuttiin ylipäällikön toivomuksesta jo välirauhan aikana. Perusteena oli talvisodan yhtenäinen ja eheytynyt Suomen armeija, joka taisteli vapaussodan loppunäytöksessä yhdessä rintamassa maahamme hyökännyttä idän armeijaa vastaan.

Talvisota ja sitä seurannut jatkosota vaikuttivat myös kadettien juhlapuvun tarpeeseen ja sen käyttöön. Varsinkin jatkosodan aikana juhlapukua ei juurikaan käytetty. Yksi syy oli varmasti pula sopivista vaatetusmateriaaleista. Toisaalta esimerkiksi useat jatkosodan aikana kadettikursseille tulleet nuorista upseereista olivat jo saaneet sotakokemusta talvisodan aikana. He olivat tullessaan silloiseen Maasotakouluun jo vanhoja kaadereita. Niinpä tällöin käytettiin vanhan kaaderin sotilasasua eli mallia 36, johon kuuluivat harmaat saapashousut ja kiiltävät saappaat sekä harmaa asetakki niin ikään mallia 36, jossa oli nahkainen komentovyö. Kesäkaudella päähineenä oli suikka. Sotien jälkeen kadetin juhlapukua alettiin käyttää normaalisti 28.kurssin aikana 1946 -1947.

Kadetti Carl-Gustaf Wahrenin alkuperäinen luonnos kadetin juhlapuvuksi vuodelta 1919. Kuva Sotamuseo.

Esiintyvät kuorot

Kaaderilaulajat on suomalaisten kadettiupseerien mieskuoro, johon kuuluu laulajia kadetista kenraaliin. Laulajien yhtenäinen upseerikoulutus ja -kasvatus, arvo- maailma ja yleisömmä odotukset kirvoittavat lauluamme isänmaanrakkaudesta, veteraanisukupolvien kunnioituksesta, kadettiveljeydestä sekä kavaljeeriperinteesen kuuluvasta kauniimman sukupuolen ihailusta ja arvostuksesta.

Omaperäisellä ohjelmallaan ja runsailla julkisilla esiintymisillään kuoro on vakiinnuttanut asemansa suomalaisten mieskuorojen joukossa. Kaaderilaulajat kokoontuivat ensi kerran yhteen lokakuun 12. päivänä 1994. Siitä lähtien kuoron toiminta on ollut vilkasta. Musiikkineuvos Urpo Jokinen johti kuoroa ensimmäiset kymmenen vuotta. Tämän jälkeen Kaaderilaulajien taiteellisena johtajana on ollut everstiluutnantti Matti Orlamo.

Matti Orlamo johtaa harjoitusta Estonia-teatterissa. (Kuva Kaaderilaulajien 20 v historiikirjasta)

Kadettikuoro on maamme vanhimpia mieskuoroja. Lauluharrastusta oli jo Haapaniemen sotakoulussa 1700-luvun lopulla. Varsinainen aktiivinen kuorotoiminta alkoi Haminan kadettikoulussa vuonna 1850 sotarovasti Clas Collanin toimesta. Häntä voidaankin pitää Kadettikuoron ensimmäisenä johtajana. Kadettien lisäksi

kuoron johtajina ovat olleet muun muassa Axel Westerlind, Emil Genetz, Aarne Pesola, Ossi Elokas ja Urpo Jokinen. Nykyisin Kadettikuoroa johtaa everstiluutnantti Matti Orlamo.

Matti Orlamo on syntynyt Helsingissä 1949. Hän on valmistunut upseeriksi kadettikurssilta 57 vuonna 1973. Orlamo suoritti kuoronjohtajan perustutkinnon Klemetti-Opistossa vuosina 1991-92. Kadettikuoroa hän on johtanut vuodesta 1997.

Orlamo siirtyi täysin palvelleena reserviin vuonna 1998. Vuodesta 2004 lähtien hän on ollut Kaaderilaulajien ja Helsingin Faktorilaulajien laulunjohtaja. Jo vuosien ajan hän on johtanut Helsingin yhdistettyjä mieskuoroja jouluaaton perinteisessä hartaustilaisuudessa Hietaniemen sankarihautausmaalla.

Matti Orlamo on säveltänyt ja sovittanut kuoromusiikkia erityisesti Kaaderilaulajille. Tasavallan Presidentti on 30.11.2007 myöntänyt Matti Orlamolle Director cantus-arvonimen.

Kadettikuoro. Kuva M.Orlamo.

Viime vuosikymmeninä jokaisella kadettikurssilla on ollut oma kuoro. Vapaaehtoisia ja laulutaitoisia kadetteja on löytynyt kuoroon vuosittain noin 40 laulajaa. Viime aikoina myös naiskadetit ovat osallistuneet kuoron toimintaan. Tällöin heille on pyritty järjestämään solistisia tehtäviä.

*”Suomi on hyvä maa,
sitä kannattaa puolustaa...”*

www.kaaderilaulajat.fi